

KRONIKA

Ex funebri charta

Prof. dr hab. Jan Tropiło (1933-2021)

Profesor urodził się 7 lutego 1933 r. w Przemyślu. Dyplom lekarza weterynarii uzyskał w 1958 r. na Wydziale Weterynaryjnym SGGW.

Pracę w Katedrze Higieny Produktów Zwierzęcych (obecnie Katedra Higieny Żywności i Ochrony Zdrowia Publicznego) podjął 2 stycznia 1958 r., przechodząc następnie poszczególne szczeble zawodowe: zastępcy asystenta (1958), asystenta (1958), starszego asystenta (1961), adiunkta (1968), docenta (1980), prof. nadzwyczajnego SGGW (1991), prof. zwyczajnego SGGW (1999). W 2003 r. przeszedł na emeryturę, pracę kontynuował w latach 2004-2005, prowadząc zleczone zajęcia dydaktyczne na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej SGGW.

Na przełomie 1964/1965 r. odbył pięciomiesięczny staż naukowy w Katedrze Higieny Produktów Zwierzęcych Akademii Weterynaryjnej w Moskwie i w 1980 r. dwutygodniowy staż w Uniwersytecie Weterynaryjnym w Budapeszcie.

W 1965 r. na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Brucelloza zajęcy w aspekcie higieny produktów zwierzęcych” Rada Wydziału Weterynaryjnego SGGW nadała mu stopień naukowy doktora weterynarii, a stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskał w 1979 r. na podstawie oceny ogólnego dorobku naukowego i rozprawy pt. „Wpływ pozostałości antybiotyków w tkankach zwierzęcych na ocenę sanitarno-weterynaryjną mięsa”. Tytuł naukowy profesora nauk weterynaryjnych uzyskał 26 maja 1995 r.

Jest autorem lub współautorem przeszło 300 publikacji i komunikatów dotyczących higieny żywności, chorób zwierząt łownych i historii weterynarii; współautorem 3 podręczników: „Zarys historii polskiej weterynarii z podstawami deontologii”, PWN, Warszawa 1990; „Łowiectwo – weterynaria, higiena”, wyd. PZŁ Warszawa 1999 (podręcznik dla myśliwych); „Badanie i ocena sanitarno-weterynaryjna zwierząt łownych i dziczyzny” wyd. Wieś Jutra, wyd. II, 2008; autorem książki pt. „Lekarze weterynarii w Powstaniu Warszawskim” wyd. I, Warszawska Izba Lek.-Wet., Warszawa 2015 i wyd. II, 2019 r. Jest redaktorem i współautorem dwóch wydawnictw pt. „Złota Księga Pamiątkowa absolwentek i absolwentów Wydziału Weterynaryjnego SGGW w Warszawie 1952-1958”, wyd. SGGW 2008, „Drugi Słownik Biograficzny Polskich Lekarzy Weterynarii

1919-2000”, t. I. lit. A-H, wyd. Krajowa Izba Lek.-Wet. 2009 i współautorem II tomu tego słownika (2013); opublikował również biografie w Polskim Słowniku Biograficznym; jest współautorem 4 skryptów oraz autorem 1 skryptu.

Jego działalność naukowa skupiała się na następujących zagadnieniach: rozpoznawaniu chorób zwierząt wolno żyjących i ocenie sanitarno-weterynaryjnej dziczyzny, określeniu działania bakteriobójczego preparatów odkażających, modyfikacji metod oznaczania oraz wykrywaniu pozostałości antybiotyków w żywności w aspekcie higieny żywności i ochrony zdrowia człowieka, określeniu wpływu zabiegów technologicznych na pozostałości antybiotyków w żywności, wpływie promieniowania jonizującego na drobnoustroje, historii weterynarii i działalności pozazawodowej lekarzy weterynarii.

Na podstawie badania wielu tysięcy zwierząt łownych, przede wszystkim zajęcy, bażantów i kurapatw, rzadziej saren i dzików, ustalił jakie choroby najczęściej występują u tych zwierząt w Polsce i jaka powinna być ocena sanitarno-weterynaryjna mięsa (dzczyzny)

pochodzącego od tych zwierząt.

Na podstawie wyników badań preparatów odkażających wraz ze współpracownikami ustalił, że preparaty produkowane w kraju nie ustępują zagranicznym, a najlepszym krajowym preparatem był wówczas Sterinol. Wyniki badań pozwoliły na zrezygnowanie z importu drogiego i toksycznego preparatu D-39, stosowanego do odkażania aparatów wylęgowych i zastąpienie go preparatem produkcji krajowej.

W latach 1973-1992 prowadził systematyczne badania związane z pozostałościami antybiotyków w żywności. Na podstawie wyników badań stwierdził, że objawy chorobowe oraz zmiany anatomopatologiczne przy chorobach zakaźnych tła bakteryjnego u zwierząt poddanych ubojowi po nieskutecznym lub przerwanych leczeniu antybiotykami, mogą być słabo wyrażone lub nietypowe. Pozostałości antybiotyków w tkankach ubijanych zwierząt mogą spowodować zniekształcenie wyników pobojowego bakteriologicznego badania mięsa na skutek wstrzymania lub opóźnienia wzrostu bakterii. W wyniku przedstawionych faktów rozpoznanie choroby zakaźnej oraz wykrycie bakterii chorobotwórczych u zwierząt

leczonych antybiotykami bezpośrednio przed ubojem staje się przy badaniu przed i poubojowym utrudnione, co musi prowadzić do mylnej i niebezpiecznej w skutkach oceny sanitarno-weterynaryjnej mięsa. Określił również toksyczność niektórych antybiotyków i produktów ich termicznego rozpadu.

Jego prace w zakresie chorób zwierząt łownych, środków odkażających i pozostałości antybiotyków w żywności mają nie tylko charakter poznawczy, ale również wykorzystane zostały w praktyce, szczególnie przy badaniu i ocenie mięsa zwierząt rzeźnych i dzicyzny. W 1994 r. wyizolował szczep *Nocardia* z mięsa bydła importowanego z Białorusi. Wspólnie z prof. dr hab. Marią Katkiewicz opracował diagnostykę poubojową nokardiozy bydła oraz zaproponował ocenę mięsa w przypadku stwierdzenia tej choroby.

Profesor specjalizował się w zakresie badania i oceny sanitarno-weterynaryjnej mięsa zwierząt rzeźnych i dzicyzny oraz historii weterynarii. Był inicjatorem (szczególnie z zakresu historii polskiej weterynarii) i współorganizatorem wielu konferencji naukowych.

W działalności dydaktyczno-wychowawczej na uwagę zasługuje fakt prowadzenia przez Profesora, w czasie jego stałego zatrudnienia, trzech różnych w sensie merytorycznym przedmiotów, były to: „Higiena zwierząt rzeźnych i mięsa”, „Historia weterynarii i deontologia” oraz „Choroby zwierząt łownych” w pełnym wymiarze pensum. Wykłady prowadził w sposób nowoczesny, wykorzystując liczne pomoce audiowizualne.

Profesor był promotorem 5 zakończonych prac doktorskich, recenzentem 5 prac doktorskich i 2 rozpraw habilitacyjnych.

Był działaczem Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych, w którym pełnił kolejno funkcje: sekretarza administracyjnego 1969-1974, 1979-1980, sekretarza naukowego 1981-1982, kierownika Sekcji Historycznej 1983-1986, W latach 1980-1993 był pełnomocnikiem Zarządu Głównego PTNW do spraw Muzeum Weterynarii w Ciechanowcu i jego współorganizatorem oraz autorem scenariusza. Od 1982 do 2011 r. był członkiem Rady Muzealnej Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu. Był czynnym członkiem ZLiTWet., pełniąc w latach 1989-1991 funkcję przewodniczącego Komisji ds. Deontologii Weterynaryjnej, Historii Zawodu i Odznaczeń. Przez wiele lat był członkiem Komisji Etyki, Deontologii i Historii Zawodu Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej. Uczestniczył w tworzeniu Kodeksu Etyki i Deontologii Weterynaryjnej. Był członkiem: Rady Programowej „Medycyny Weterynaryjnej” (1984-2001), Komitetu Nauk Weterynaryjnych PAN (1984-1986, 1996-1998, 1999-2002), Senackiej Komisji ds. Historii i Odznaczeń SGGW (przez kilka kadencji), Rady ds. Muzeum SGGW od 2008 r. Reaktywował i zorganizował Ośrodek Historii Weterynarii i Deontologii przy Katedrze Higieny Żywności i Ochrony Zdrowia Publicznego Wydziału Weterynaryjnego SGGW.

Był inicjatorem i współorganizatorem imprez kulturalnych organizowanych na terenie wydziału (konkursy fotograficzne dla pracowników i studentów, okoliczno-

ściowe wystawy np. starych książek weterynaryjnych, ekslibrisów); imprez dla dzieci pracowników Wydziału, połączonych z wystawami rysunków i licznymi konkursami).

Za swoją działalność Profesor uzyskał szereg różnych nagród. Do najważniejszych z nich należą: Nagroda PTNW stopnia III za pracę pt. „Bruceloza zajęcy w aspekcie higieny produktów zwierzęcych” (1966), Nagroda Zespołowa stopnia I Ministra Kultury i Sztuki za „Najciekawsze wydarzenie muzealne 1982 roku” (1983), Nagroda Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, zespołowa stopnia II za autorstwo wyróżniających się podręczników dla studentów (1978), Nagroda Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki zespołowa stopnia II za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych (1981), Nagroda Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, indywidualna stopnia III za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych (praca habilitacyjna) (1980), Nagrody Rektora SGGW – indywidualna stopnia I za osiągnięcia w zakresie dydaktyki i wychowania (1985), zespołowa stopnia I za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych (1988), indywidualna stopnia I za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych (2003).

Profesor dr hab. Jan Tropiło uzyskał m.in. następujące odznaczenia i wyróżnienia: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1990), Złoty Krzyż Zasługi (1978), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1988), Odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej” (2007), Medal ks. Krzysztofa Kluka (1998), Członkostwo Honorowe PTNW (1987), Odznakę Honorową PTNW *Merito pro Societate* (1978), Medal Honorowy (nr 29) Krajowej Izby Lek.-Wet. *Bene de Veterinaria Meritus* (2002), Złotą odznakę honorową za zasługi dla SGGW (1987).

Profesor bardzo dużym sentymentem darzył Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu. Organizował tam wiele spotkań naukowych, popularno-naukowych, jak i integrujących społeczność weterynaryjną. Zawsze potrafił stwarzać tam klimat serdeczności, przyjaźni i dialogu, dlatego kto choć raz był na którymś ze spotkań, zawsze chętnie wracał osobiście albo myślami do tego miejsca.

Profesor posiadał duszę artysty. Osobiście wykonywał karty świąteczne, które następnie wysyłał do znajomych. Jego pasją było rzeźbienie świątków, a także szopek bożonarodzeniowych. Obdarowywał nimi zaprzyjaźnione osoby i Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu, można je również spotkać w przydrożnych kapliczkach na Podlasiu. Zapewne osoby przechodzące koło tych kapliczek odmówią modlitwę także za duszę ich autora.

Prof. Jan Tropiło był człowiekiem dobrym, serdecznym, otwartym, życzliwym dla innych, wrażliwym na ludzką krzywdę, nadzwyczaj uczciwym, wymagającym wiele od innych, ale najbardziej od siebie. Zmarł 18 czerwca 2021 r.

Znałem Profesora prawie 60 lat. Byłem jego studentem, potem młodszym kolegą z pracy w Katedrze, aż w końcu zostaliśmy przyjaciółmi.

Żegnaj Przyjacielu – żegnaj Drogi Janie
Cześć Twojej Pamięci!

dr Leszek Kiszczak